

**Функционалдық
сауаттылық
дегеніміз не?**

ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚ ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

Адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсу
және оған тезірек бейімделу мен қызмет ету
қабілеті

Азимов Е.Г., Щукин А.Н.

«**Сауатты**» (грек.Literatus) сын есімін Цицерон енгізіп, ол осылай білімді адамды атаған.

Ежелгі гректер: сауатты адам тек оқу мен жазуды ғана емес, жүзуді де біледі.

**Реформациядан кейін
16-17 ғғ.**

Ана тілінде оқу және жазу.

Тарихынан біраз ақпарат

Орта ғасырлар

Тек латын!

Функционалдық сауаттылық – өмірлік мәселелерді шешу үшін алған білімдерін қолдана білу.

*(ЮНЕСКО құжаттары бойынша,
1957 ж.)*

18-19 ғасырлардағы мәдени, әлеуметтік және экономикалық салалардағы жаһандық өзгерістер **дәстүрлі сауаттылық** ұғымына әкелді: жазу, оқу, арифметикалық есептеулер жүргізу.

функционалдық
сауаттылық

дәстүрлі
сауаттылық

Функционалдық сауаттылықтың даму тарихы

«Функционалдық сауаттылық» терминін 1957 жылы ЮНЕСКО «сауаттылық» және «ең төменгі сауаттылық» ұғымдарымен бірге енгізді.

01

1960-ж соңы —
1970-ж басы

Функционалдық сауаттылық дәстүрлі сауаттылыққа қосымша ретінде қарастырылады.

02

1970-ж ортасы —
1980-ж соңы

Функционалдық сауаттылықты дамыған елдердің проблемасы ретінде түсіну; оны дәстүрлі сауаттылықтан ажырату

03

1980-ж ортасы —
1990-ж соңы

Функционалдық сауаттылықтың екі деңгейлі құрылымын (жаһандық және жергілікті компоненттер), оның "өмір бойы" білім берудің негізі ретіндегі, сауатты тұлғаның қалыптасуындағы рөлін түсіну

04

1990-ж ортасы —
2000-ж соңы

Функционалдық сауаттылықты адам өмірінің қауіпсіздігінің кепілі, оның өзгермелі әлемде табысты өмір сүруінің құралы ретінде түсіну

Функционалдық сауаттылықты дамыту неліктен маңызды?

Функционалдық сауаттылық – оқушылардың мектепте алған білімдерін өмірде қолдану қабілеті.

Негізгі дағдылар:

Оқушылар күнделікті тапсырмаларды орындау үшін дағдыларды қалай қолданады?

Жеке қасиеттер:

Оқушылар қоршаған ортадағы өзгерістермен қалай күреседі?

Құзыреттер:

Күрделі мәселелерді қалай шешуге болады? Креативтілік, қарым-қатынас жасау, топта жұмыс жасай алу

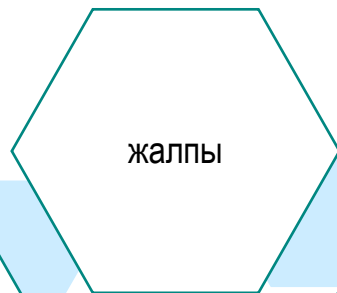
PISA ЗЕРТТЕУІНДЕГІ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

- өнімдерді, тауарларды және қызметтерді таңдау
- отбасылық бюджетті жоспарлау
- тұрмыстық техниканы қолдану
- картаны, анықтамалықты және т.б. пайдаланып, бейтаныс қаланы шарлау

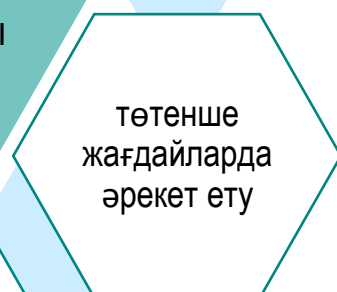
- топта жұмыс істеу
- жаңа жағдайларға бейімделу
- мәтінді сөздікпен аудару
- өзіңіз, қала, достарыңыз туралы әңгімелесу
- өнімнің қаптамасындағы нұсқауларды түсіну және т.б.

- шығарма, реферат, эссе жазу
- калькуляторсыз санау
- өтініш жазу, сауалнамалар, бланкілер және т.б. толтыру

- Интернет желісіндегі жұмыс
- кеңсе программаларын пайдалану
- фотосуреттерді өңдеу
- бейне монтаждау және т.б.

- жеке қауіпсіздігіне қауіп төндіретін жағдайларда өзін-өзі ұстау ережелерін білу
- алғашқы медициналық көмек көрсету
- арнайы қызметтерге шұғыл көмекке жүгіну және т.б.

- қажетті ақпаратты табу және таңдау
- сызбаларды, диаграммаларды, графиктерді оқу
- БАҚ ақпаратын пайдалану
- кітапхананың алфавиттік және жүйелі каталогын және т.б. пайдалану

**Функционалдық
сауаттылықтың
қалыптасуына қандай
факторлар әсер етеді?**

Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамытудың жеті механизмі

- **білім беру мазмұнын жаңарту (стандарттар, оқу бағдарламалары);**
- **оқытудың формалары мен әдістері;**
- **білім алушылардың оқу жетістіктерін диагностикалау және бағалау жүйесі;**
- **мектептен тыс, қосымша білім беру бағдарламалары;**
- **мектепті басқару моделі (оқу бағдарламасын реттеудегі мектеп дербестігінің жоғары деңгейі);**
- **серіктестік қағидаттарына негізделген достық білім беру ортасының болуы;**
- **балаларды оқыту мен тәрбиелеу процесінде ата-аналардың белсенді рөлі.**

**Функционалдық
сауаттылықты
қалыптастыру үшін
қандай жағдайлар қажет?**

Қажетті шарттар

- Білім беру белсенді сипатта болуы керек (оқушылардың өз бетінше оқу дағдыларын қалыптастыру);
- Оқу бағдарламасы теңгерімді болуы және оқушылардың жеке мүдделері мен олардың даму қажеттіліктерін ескеруі керек;
- Білім алушылар жаңа материалды меңгеру процесінің белсенді қатысушылары болуы керек;
- Оқу процесі оқушының өз қызметінің нәтижелері үшін дербестігі мен жауапкершілігін дамытуға бағытталуы керек;
- Сабақта топтық жұмыстың нәтижелі түрлерін қолданған жөн;
- Мектептер оқушылардың күрделі жаһандық мәселелер бойынша зерттеулерін белсенді қолдаған жөн;
- Сыни ойлауды дамытатын, өмірмен тығыз байланысты тапсырмаларды қолданған жөн.

Функционалдық сауаттылықты қалыптастыруға арналған оқыту тапсырмаларының ерекшеліктері қандай?

Тапсырма пәндік саладан тыс қойылады және пәндік білімнің көмегімен шешіледі

Оқушыға жақын және түсінікті өмірлік жағдайды сипаттайды

Тапсырмалардың мазмұны күнделікті өмірде туындайтын проблемалық жағдайларға жақын

Сұрақтар оқушыларға қарапайым, түсінікті түрде беріледі.

Күнделікті тілден пәндік салаға (математика, физика және т.б.) аударма қажет

Ақпаратты ұсынудың әртүрлі формалары қолданылады: суреттер, кестелер, комикстер және т.б.